

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. X. In Sponsalibus possunt tradi arrhæ, amittendæ ab eo, qui injustè resilierit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

CONCLUSIO X.

In Sponsalibus possunt tradi arrhae, amittendae ab eo, qui injuste resilierit.

311.
Quid sit
arrha.

Arrha hic dicitur, quod traditur Sponsus vel sponsa in argumentum sponsalium contractuum, & est veluti pignus Matrimonii contrahendi seu complendi. Ubi nota Primò ly Traditur; quia sola promissio, secundum communem sententiam, non valet, & potius habet rationem pœnæ, quàm arrhæ.

An requiratur traditio alicujus rei.

Contrarium insinuat Gloss. in cap. Accedens 10. de Procuratoribus, verb. Libera, ibi: Hic agebatur de facto illius mulieris, quia contraxerat cum illo nobili sponsalia, nomine filii sui, cum arrhis promissis hinc inde, si staret per alterum, quominus Matrimonium perficeretur: quod licet, C. de Spons. leg. ult. Hæc Gloss.

312.
Probatur
pars affirmans ex l. fin. C. de Sponsal.

Verùm ex eadem leg. ult. Sanchez disp. 35. n. 3. probat communem doctrinam (quam vocat certissimam) dicens: leges permittentes arrhas, loquuntur de arrhis traditis, ut constat ex leg. fin. Cod. de Spons. quæ passim utitur verbo; *Acceperit Arrhas*, quod traditionem denotat, §. Item capilli. 19. Instit. de Rerum divis. Item capilli & gemmæ & cetera, quæ in litore maris inveniuntur, jure naturali statim inventoris sunt.

In quo distinguitur arrha à sponsalitia largitate. Sanchez. Gomez.

Nota 2. illa verba: *In argumentum* &c. per hoc enim distinguitur arrha à sponsalitia largitate, sive à donatione propter nuptias. Exigitur, inquit Sanchez supra n. 1. dum traduntur arrhæ, ut expressè dicatur dari in signum futuri Matrimonii: nam simpliciter traditæ, sponsalitia largitas sunt, ut bene advertit Ant. Gom. l. 50. Tauri. num. 12. Hæc ille.

313.
Probatio
Concl. ex l. 3. C. de Sponsal. & l. 5. eod.

His prænotatis: probatur Conclusio, Primò ex jure civili, leg. 3. C. de Spons. sequentis tenoris: *Arrhis sponsaliorum nomine datis, si interea sponsus vel sponsa decesserit, quæ data sunt, jubemus restitui, nisi causam ut nuptia non celebrarentur, defuncta persona jam præbuit.* Et leg. 5. eod. *Mulier juris sui constituta, arrharum sponsalium nomine usque ad duplum teneatur, id est, in id quod accepit, & aliud tantumdem, nec amplius, si post completum 25. annum, vel post impetratam veniam ætatis, atque in competentis judicio comprobata, hujusmodi arrhas suscepit. In simplum autem, id est, tantummodo in id quod accepit, si minoris ætatis est, sive virgo, sive vidua sit: sive per tutorem aut curatorem, vel aliam personam easdem arrhas accepit. Patrem verò vel matrem legitima ætatis constitutos, sive simul, sive separatim arrhas pro filia susceperint, avum etiam vel proa-*

vum, si pro nepte vel pronepte, in duplum tantummodo conveniri tenent. Quæ ita custodiri censemus, si non propter personam vel conditionem, vel aliam causam, legibus vel generalibus constitutionibus interdictam, futurum Matrimonium constare prohibetur; tunc enim quasi nullo facto, ut pote sine causa, easdem arrhas præstitas, tantummodo reddi consequens esse præcipimus. His illud quoque adjicimus, ut etiam si legibus prohibita non sint speratae nuptiæ, post arrhas autem sponsalicias, sponsa conjugium sponsi propter turpem vel prodigam vel impudicam conversationem, aut Religionis vel scilicet diversitatem recusataverit, vel eo quod quasi vir coitum (ex quo spes sobolis oritur) facere non potuerit, vel ob aliam justam excusationis causam: si quidem probatum fuerit ante datas easdem arrhas sponsalicias, hoc idem mulierem, vel parentes ejus cognovisse, sibi debeant imputare. Sin verò horum ignari sponsalicias arrhas susceperint, vel post arrhas datas aliqua justa causa pœnitentiæ intercesserit, iidem tantummodo redditis, super alterius simpli pœna liberi custodiantur.

Ne autem aliquis cogitaret, hæc tantum afficere sponsam, & non etiam sponsum, continentur atextitur: *Quæ omnia simili modo etiam de sponsis super recipiendis, nec ne arrhis præstitis custodiri censemus; quadrupli videlicet pœna, quæ in anterioribus legibus definita erat, in qua & arrharum quantitas imputabatur, cessante, nisi specialiter aliud ex communi consensu inter contrahentes de eadem quadrupli ratione placuerit.*

Et verò quomodo clariùs & expressiùs possit jus civile approbare appositionem arrhæ in sponsalibus, amittendæ ab eo, qui injuste resilierit? Quod autem attinet ad jus Canonicum, Gloss. in cap. Gemmæ, 29. de Sponsalibus verb. *Stipulatio*, videtur significare, eo jure non esse licitam; sic enim ait: *Stipulatio pœnæ, in sponsalibus apposta, non tenet propter rationem, quæ redditur in litera: sed arrhas, datas pro sponsalibus perficiendis, amittit, qui resilit sine justa causa, C. de Spons. l. ult. & ff. de Verb. oblig. Titia. unde hæc decre. sumpta fuit. C. de Injuril. stip. l. 2. & hic. Sed videtur, quod idem sit in arrha, quod dicitur de pœna, quia eadem est ratio utrobique: ergo eadem debet esse prohibitio, & idem jus supra de Confr. Cum dilecta, cum aliis concord. ibi positis, & supra de Translat. Inter corporalia: sed secus est secundum leges, ut dicit lex prædicta de Spons. in C. Hæc Gloss. Additur tamen ibi: *Vel dic, quod arrha est res favorabilis, & etiam Matrimonium, & ideo arrha potest esse in Matrimonio; pœna verò non, quia res est odiosa, ut ibi dicitur.**

Quidquid sit de hac comparatione inter arrham & pœnam, de qua Conclusionem sequenti diffusius tractabimus, communis sententia est, etiam jure Canonico arrhas non esse

314.
An etiam
jure Canonico
arrha
sint licita?

315.
Communis
sententia est,
formae ex l.
4. 274. b.

esse illicitas in sponsalibus, cap. 14. 27. q. 2. Si quis uxorem desponsaverit vel eam subarraverit, quamquam postmodum, praeveniente die mortis ejus, nequiverit eam ducere in uxorem, tamen nulli de consanguinitate ejus licet accipere eam in conjugio. Ubi Gloss. verb. Desponsaverit. Videtur ergo quod alterum istorum per se sufficit ad hoc, quod sit Matrimonium, & ita per arrhas probantur sponsalia. Sed dicendum, Vel, id est, etiam subarraverit precedente desponsatione. Vel dic, quod alterum sufficit; quia etsi subarrabat, licet non consentiat, praesumitur pro sponsalibus & Matrimonio, donec probetur contrarium. Hec Gloss.

316. Item ex c. Nuptiales, 330. 4. 5.

Ad idem propositum adducitur cap. Nuptiales, 3. 30. q. 5. ibi: Et postquam arrhas sponsus sibi sponsus per digitum fidei annulo insignitum desponderit, dotemque utriusque placitum sponsus ei cum scripto, pactum hoc continente, coram irruentibus ab utraque parte tradiderit (aut mox, aut apto tempore, ne videlicet ante tempus lege definitum tale quid fieri praesumatur) ambo ad nuptialia fœdera (id est, secundum Gloss. ad carnalia commercia) perducuntur.

Etiam, 7. tal.

Accedat can. Famine, 7. ead. caus. & quaest. ibi? Item quod in primis negotiis annulus a sponso sponsae datur, sit hoc nimirum vel propter mutua fidei signum, vel propter id magis, ut eodem pignore eorum corda jungantur. Unde & quarto digito annulus idem inseritur: quod in eo vena quaedam, ut fertur, sanguinis ad cor usque perveniat.

Quomodo hoc jura possunt intelligi.

Sed, meo iudicio, salvo meliori, hi omnes canones commodè possunt intelligi de arrha seu annulo, qui datur sponsae non in signum futuri Matrimonii, sed praesentis, sive in signum Matrimonii non contrahendi, sed contracti: jura autem civilia supra allegata loquuntur non tantum de annulo aliquo, quem solet sponsus de praesenti dare sponsae de praesenti, sed de aliis quibuscumque rebus; quae vel à sponso sponsae, vel vice versa à sponsa sponsae solent dari in signum seu pignus Matrimonii postmodum contrahendi.

317. Item jure Canonico non reprobatum arrhae quod sufficit. C. de Novi oper. nuntiat.

Quidquid ergo sit de his canonibus, sive in his positivè approbentur arrhae in sponsalibus de futuro, sive non, saltem non reprobantur sive in his, sive in aliis, quod sufficit ut dicamus, arrhas in sponsalibus non esse illicitas jure Canonico; imò licitas, Quia (ut habetur cap. 1. de de Novi oper. nunt.) sicut leges non designantur sacros Canones imitari, ita & sacrorum statuta Canonum Principum constitutionibus adjuvantur. Ubi Gloss. verb. Adjuvantur. Et ita, inquit, in causa Ecclesiastica leges possumus allegare, ut etiam si Canones deficiant possit judicari secundum leges. Et infra: Dicat quod legibus, utendum est in Ecclesiasticis causis, nisi Canonibus contradicant, quia tunc non.

15. Item in causa arrharum Eccl.

Itaque in causa sponsalium Ecclesia utitur legibus civilibus, nisi Canonibus contra-

dicant, cum ergo leges civiles supra assignatae, in quibus approbantur arrhae non contradicant Canonibus, his indubiè utetur Ecclesia, & secundum ea judicabit in causa arrharum, quae appositae fuerint sponsalibus. Atque ad hoc si his orta fuerit super amissione arrhae, aut restitutione dupli vel quadrupli, Ecclesia judicabit, non fuisse amissam arrham, nec deberi restitutionem dupli vel quadrupli quando partes justè resiliunt, seu quando Matrimonium justè non contrahitur; id enim clarè deciditur leg. 5. supra allegatà ibi: Quae ita custodiri censemus si non propter personam &c.

clausa utitur legibus,

318. An arrha constitui possint in quacumque quantitate Sanchez.

Et verò quia hæc lex, & aliae similes, indistinctè loquuntur, non determinantes certam quantitatem; hinc Plures docent, quos sequitur Sanchez disp. 35. n. 9. & 12. validè apponi arrhas in quacumque quantitate; itemque constitui posse non solum in quantitate numerata, sed etiam in specie, ut loquuntur, v. g. in quodam fundo; nam bene potest tradi & accipi possessio fundi pro arrhis dati, sicut traditur & accipitur, dum venditur. Potest etiam duplicari, si, non secuto injustè Matrimonio, reddatur fundus & ejus aestimatio.

Non debent constitui in quantitate numerata, ex l. 1. de Act. empt.

Sanè arrham non necessariò constitui in quantitate numerata, liquidò constat ex lege. Exempto, 11. de Actionib. empt. & vend. §. 6. Is qui vina emit, arrhae nomine certam summam dedit. Et infra: Ego illud quero, si annulus datus sit arrhae nomine &c. Et ratio est; quia arrha nihil est aliud, quam signum aliquod & pignus perficiendi contractum, adedque per arrham sponsalitiã nihil aliud significatur, quam sponsalia fuisse contracta, & Matrimonium suo tempore esse perficiendum, quod æquè per quantitatem ac per speciem fieri potest. Similiter per magnam & parvam quantitatem.

319. Objectio!

Dices, idè leges permittunt arrhas, & non poenas; quia arrhae solent apponi in parva quantitate, ac proindè non impediunt libertatem Matrimonii; secus poenae.

Resp. Sanchez] L. 5. ff. de Leg.

Respondet Sanchez supra n. 9. leges respiciunt ad ea, quae frequenter accidunt, leg. 5. ff. de LL. Nam ad ea potius debet aptari jus, quae & frequenter & facile, quam quae per raro eveniunt. Et cum frequentius accidat, modicas tradi arrhas, eas absolutè admisere: nec quia in quodam speciali casu magnas tradi contingat, nova lex eas irritans constituenda est; lex enim cessante ratione in particulari, minimè cessat.

320. Additio alia] quia,

Addit; quod adhuc non militat eadem ratio in magnis arrhis, quae in poena, cum enim illae traditae sint, faciliùs & suaviùs amittuntur, quam nondum tradita poena solvatur. Ex quo infert n. 10. cautelam esse justam pro Matrimonii securitate, magnas arrhas tradere, & stipulari in quadruplum; etsi contra-

hentes sint minores, facere ut parentes tradant. Hæc ille, cum Aliis, quos citat.

Sed ego non video, quare illud quadruplum, quod nondum traditum est, sed solum tradendum, non æquè impediatur libertatem Matrimonii, quam pœna. Hinc Pontius lib. 12. cap. 19. n. 8. probabilis, imò ferè certum putat, in sponsalibus licitè posse apponi pœnam injustè resilienti tam jure civili, quam Canonico. Et in hac sententia, de qua agemus Concluf. sequenti, objectio supra posita nullam habet difficultatem, ut patet.

Pontius,

321.
Ab utraque
parte pos-
sunt dari
arrhae.
Sanchez.

Occurritur
objectioni.
L. 55. ff. de
Solut.

322.
Additio ali-
qua ex l.
33. de Do-
nat.

323.
Perinde est
sive artha
utrimque
data sint
ejusdem si-
ve diverse
nature.

Si autem à me quæritur; an ab utraque parte possint dari arrhæ? Respondeo cum Sanchez supra n. 14. affirmativè; quia leges absolute permittunt arrhas; nec in vanum est hæc mutua traditio, quia dans arrhas perdit, quas dedit, & restituit, quas accepit, si per ipsum stet, quò minus Matrimonium celebratur.

Igitur non obstat huic sententiæ l. 55. ff. de Solut. *Qui sic solvit, ut reciperet, non liberatur; quemadmodum non alienantur nummi, qui sic dantur, ut recipiantur.* Nam ea lex procedit, quando dans aliquid, tantundem recipit purè, ita ut nullo casu teneatur reddere; at qui recipit arrhas, & tradit, tenetur tantundem arrharum reddere, & suas amittit, si culpabiliter resiliat. Vel 2. procedit ea lex, quando datur aliquid adjecto pacto, ut incontinenti reddatur; at in nostro casu purè dantur arrhæ, & purè recipiuntur; quare sunt duo actus separati, non unus cum altero conjunctus. Ita Sanchez cum Aliis, quos citat.

Tantum addo, quod habetur leg. *Qui id, 33. de Donat. §. 1. Eà lege donationis causa pecunia Titio numerata, ut statim donatori mureo detur, non impeditur dominii translatio, ac propterea iisdem nummis donatori creditis, novum dominium in his quæritur.* Quæ lex videtur contraria l. *Qui sic.* supra allegatæ, ut notat Gloss. hic verb. *Translatio*, dicens: *A donatore in donarium. Sed cerè immò impeditur, ut infra de Solut. l. Qui sic. quæ est contra. Sol. ibi de rigore: hic de æquitate, ut supra. Si certum petatur l. Si tibi. & facit supra eod. l. 1. §. Item cum ipse.* Hæc Gloss.

Aliam solutionem tradit Gloss. in leg. *Qui sic.* verb. *Ut recipiantur. Dic,* inquit, *secundum Bart. hic, quòd ille, cui solvitur, tenetur reddere ex pacto: sed si statim ipse reddidit ex sua liberalitate, translatio dominii non impeditur, ut in lege contraria.* Et verò quis non videt, arras hic dari ex liberalitate?

Perinde autem videtur, si ve arrhæ utrimque traditæ sint ejusdem, si ve diversæ naturæ, si ve æqualis summa arrarum sit tradita, si ve inæqualis. Eo semper concesso, ut si Matrimonium contrahatur, aut justè non contrahatur, uterque retineat, quod habet; sin autem ab una tantum parte data sit arra

restituatur ei, qui dedit, ut patet ex leg. 3. & 5. de Spons. supra allegatis. Et ratio est, inquit Sanchez disp. 36. n. 4. quia ubi culpa abest, debet abesse pœna, l. *Sancimus. 22. C. de Pœnis. Sancimus ibi esse pœnam, ubi & noxia est.* Ergo à contrario sensu, ibi non esse pœnam, ubi non est noxia, id est, delictum.

Sanchez,
L. 22. C. de
Pœnis.

Hinc quia fuit noxia seu delictum, quando tradens arram, scilicet impedimentum Canonicum Matrimonii contrahendi, idè tunc non potest arrhas traditas repetere; contraxit quippe sponsalia malâ fide, obligans se, aut potius simulans sine justa causa obligationem, probè sciens, Matrimonium nunquam esse contrahendum: quid ergo mirum, si in pœnam sui delicti amittat arrham traditam? Unde si sibi reddatur, quia alter sponsus recipiens, ignorabat, tradentem malâ fide contraxisse, tenebitur restituere; quia ex natura contractus eam amiserat.

Ex quo etiam sequitur, amittere arram, qui culpabiliter fuit in mora ante obitum suum, vel recipientis, contrahendi Matrimonium. Atque hoc ipsum expressè decernitur in leg. 3. de Spons. supra allegata. Porro in leg. 5. eod. statuitur quando alter contrahens solus tradidit arras, & culpâ non tradentis, Matrimonium minimè sequitur, tenere hunc restituere duplum, id est, ipsas arrhas receptas, & tantundem de suo patrimonio, & si conventum sit, ut restituat triplum vel quadruplum, teneri ad hoc. Vide verba textus supra. Et ratio est; quia si solum quod accepit teneretur reddere, nullam pateretur pœnam, nec servaretur æqualitas. In hoc autem triplo vel quadruplo computandæ sunt arrhæ receptæ, sicut computantur in duplo restituendo; quare veluti dum tenetur duplum reddere, tenetur arras & tantundem earum, ita si triplum, bis tantundem, & si quadruplum ter tantundem.

324.
Amittit ar-
rham, qui
culpabiliter
fuit in mo-
ra.

Excipe tamen; nisi contrahens sponsalia sit minor 25. annis, nec ætatis veniam impetrarit; tunc enim, ut expressè statuitur in præfato jure, tantum tenetur in simplicium, id est, tantummodo in id, quod accepit, si ve sit virgo, si ve vidua, si ve per se, si ve per alias personas, illas arrhas accepit. Vide textum juris supra. Hinc consulunt DD. ut arrhæ parentibus tradantur; quia hi, si eas accepint nomine proprio, tenentur in duplum, ut ibidem decernitur.

325.
Exceptio.

Sed dicet aliquis; quid si pater, qui accepit vel tradidit arrhas, faciat quidquid in se est, ut filius vel filia adimpleat sponsalia, & ipse vel ipsa nolit, nunquid perdet arrham traditam, aut acceptam in duplum restituat? Negat Sanchez supra n. 13. quia, inquit, hæc arrhæ succedunt loco pœnæ, & sunt velut pœna, nisi Matrimonium contrahatur; pater autem faciens quod in se est, pœnam evitat; arg.

326.
Quid si pater, qui accepit arrhas faciat totum quod in se est. Sanchez. L. 22. C. de Pœnis.

arg. leg. Sancimus, Cod. de Poenis, ibi: Peccata suos teneant auctores, nec ulterius progrediatur metus (id est, poena, secundum Gloss. ibi, verb. Metus) quam reperitur delictum. Cum ergo nullum hic reperitur delictum in patre, ut supponitur; dedit quippe arras, aut recepit bonâ fide, putans quod posset Filium aut filiam inducere ad Matrimonium contrahendum, & omne medium possibile adhibuit, ita ut nullo modo per ipsum stet, quò minus contrahant; sed totum peccatum, quantum est, teneat se ex parte filii aut filiae, non videtur quòd ulterius debeat progredi poena, & afficere patrem, qui totum praestitit, quod promisit, id est, bonâ fide fecit totum, quod in se fuit, ut filius vel filia contraheret; nihil enim aliud censetur voluisse promittere.

Pro fine hujus Concluf. quæro; utrùm hætenus dicta ex leg. 5. Cod. de Sponsalibus; de restituendo duplo, aut etiam quadruplo, si ita conventum fuerit, habeant locum, attentò jure Canonico, cap. Gemma, 29. de Sponsalibus, sequentis tenoris: Gemma mulier nobis exposuit, quòd cum T. filia ejus cum C. contraxit Matrimonium, B. de Alferio eâ occasione, quòd inter P. filium suum & prædictam puellam, infra septennium constitutos, sponsalia contracta fuerunt, poenam solvendam a parte, quæ contraveniret, in stipulatione appositam, ab ipsâ viuis extorquere. Cum itaque libera Matrimonia esse debeant, & idè talis stipulatio, propter poenæ interpositionem, sit meriti improbanda: Mandamus, quatenus si est ita, eundem B. ut ab extorsione prædictæ poenæ desistat, Ecclesiasticè censurâ compellas.

Jam autem solutio illa dupli vel quadrupli videtur esse mera poena, à qua Matrimonia hæc eximuntur. Deinde militat eadem ratio prohibitionis; nam ea poena quadrupli facile promittetur, cum minimè re ipsâ tempore sponsalium tradatur.

Nihilominus Sanchez suprâ n. 10. existimat verius, has leges non esse jure Canonico correctas. Primò; quia jus Canonicum idèd prohibet poenam, ut Matrimonia libera sint: sed lex fin. Cod. de Spons. in fine ubi arras & duplum & quadruplum concesserat, negat aliam poenam, subdens; Quia Matrimonia debent esse libera; ergo sentit, non esse hoc contra libertatem, quam jus Canonicum postulat. Item; quia adhuc non militat eadem ratio, quæ in poena; nam in poena nihil traditur, sed totum promittitur: at in nostro casu arræ necessariò debent ab altera parte tradi, quare non erunt regulariter magnæ, & consequenter nec solutio dupli vel quadrupli, ad quam potest alter contrahens se astringere, & ita cessant argumenta contrariæ sententiæ, & ita tenet communis sententiæ. Hæc Sanchez. Cui libenter subscribimus,

praesertim, cum nec ipsas poenas propriè dictas, putemus prohibitas jure Canonico, ut edissero Concluf. seq. quæ talis est:

CONCLUSIO XI.

Sponsalia licitè muniuntur poenis, dandis ab injustè resiliente.

Differentia inter poenam & arram est, quòd hæc sit aliquid actu traditum; illa verò aliquid in futurum solvendum ab illo, qui injustè resilierit. Unde notat Sanchez disp. 35. n. 4. Si quis sic dicat: Do tibi centum pro poena, si Matrimonium secum non contraxero, & re ipsâ tradat illa centum, valere quidem (in omni sententia) quia nominetenus poena est; re autem ipsâ arrha, cum tradatur, aliàs esset imponere legem verbis, & non rebus contra l. 1. & 2. C. Communia de lega. & l. 2. ff. de Constit. pecun. ad finem. Hoc supposito.

Communis sententia docet, poenam esse invalidam tam jure civili, quàm Canonico. Jure quidem Canonico cap. Gemma. Concluf. præced. allegato; jure autem civili l. fin. Cod. de Sponsalibus, ibi: Extra definitionem autem hujus legis, si cautio poenam stipulationis continens fuerit interposita, ex utraque parte nullas vires habebit, cum in contrahendis nuptiis libera potestas esse debeat. Et l. Titia, l. 34. ff. de Verb. oblig. ibi: Respondit ex stipulatione, quæ proponeretur, cum non secundum bonos mores interposita sit, agenti exceptionem doli mali obstaturam; quia in bonestum visum est, vinculo poenæ Matrimonia obstringi, si ve futura, si ve jam contracta.

His tamen non obstantibus Pontius de Matr. lib. 12. cap. 19. n. 8. dicit, sibi probabilius esse, immo ferè certum, in sponsalibus licitè posse apponi poenam injustè resilienti tam jure civili, quam Canonico. Et quidem, inquit ille, huic nostræ Conclusioni non obstare jus civile, certum est, si quis attentè consideret: nam jure civili vel unius voluntatis dissensus sufficit ad sponsalia dissolvenda. Quare contra libertatem Matrimonii esse credunt appositionem alterius poenæ, quam ejus, quæ legibus permilla est in arrhis. At jus Canonicum, cum non admittat dissolutionem sponsalium, nisi vel ex mutuo consensu, vel ex causa, indè est, ut ex eo, quòd jure civili in hac parte cautum est, argumentum desumi non possit ad id, quòd jure Canonico dispositum est. Hæc ille.

Explico exemplo Matrimonii jam contracti, de quo sic scriptum habemus l. 19. ff. de Verb. oblig. Si stipulatio facta fuerit, si culpa tuâ divortium factum fuerit, dari? Nulla stipulatio est, quia contenti esse debemus poenis legum

329. Differentia inter arram & poenam. Sanchez.

Communis sententia, poenam esse invalidam.

L. fin. C. de Sponsal. l. 34. ff. de Verb. oblig.

330. Oppositum docet Pontius.

331. Explicatur exemplo Matrimonii. L. 19. ff. de Verb. obli.

327. Titianus habet locum in casu de Sponsal.

328. Affirma Sanchez.

6. si sit in oratione quod act. C. de